

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”  
CLUJ-NAPOCA  
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚELE EDUCAȚIEI  
ȘCOALA DOCTORALĂ DE EDUCAȚIE, REFLECȚIE,  
DEZVOLTARE**

**Program de optimizare a pregătirii academice  
inițiale, pentru activități de nursing.**

**Aplicații la UMF Cluj-Napoca**

**Conducător de doctorat**

**PROF. UNIV. DR. CHIȘ VASILE**

**Student-doctorand**

**COBLIȘAN ALINA-PETRONELA**

**2016**

## CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

<b>PARTEA I – PARTEA TEORETICĂ</b> .....	8
<b>CAPITOLUL I. Clarificări conceptuale</b> .....	8
I.1.1. Definirea nursingului bazată pe cele șase caracteristici definitorii.....	8
I.1.2. Câteva reflecții cu privire la probleme care apar în definirea nursingului.....	11
I.1.2.1. Paradoxul în nursing .....	11
I.1.2.2. Diferențierea nursingului profesionist de nursingul practicat de alte persoane .....	11
I.1.2.3. Diferențierea disciplinei nursingului față de celelalte discipline de îngrijire ale sănătății .....	11
I.1.3. Exemple de definiții nursing utilizate în rețeaua de asistență medicală .....	16
I.1.3.1. Definiții clasice .....	16
I.1.3.2. Definiții moderne .....	17
<b>CAPITOLUL II. Repere principale în reforma sistemului de învățământ medical românesc pentru asistenții medicali</b> .....	21
II.1. Formarea inițială a asistentului medical înainte de anul 1990.....	21
II.2. Schimbările apărute în formarea asistentului medical după anul 1990 .....	22
II.3. Forme de pregătire educațională a asistentului medical în prezent .....	24
<b>CAPITOLUL III. Orientări metodologice și legislative în pregătirea universitară pentru activități de nursing</b> .....	26
III.1 Rolurile educatorului de nursing .....	26
III.1.1 Rolul de cadru didactic.....	27
III.1.2 Rolul de cercetător.....	29
III.1.3. Rolul de colaborator .....	30
III.2. Competențe ale cadrului didactic de nursing .....	31
<b>CAPITOLUL IV. Metode de predare și învățare la disciplina nursing</b> .....	35
IV.1. Studiul de caz: o metodă alternativă de predare și învățare a nursingului .....	35
IV.1.1. Importanța utilizării studiului de caz.....	35
IV.1.2. Învățarea cu ajutorul studiilor de caz .....	36
IV.1.2.1. Ghid pentru utilizarea studiilor de caz la ora de curs.....	37

IV.1.3. Percepția studenților privind experiența studiului de caz la seminarii sau la orele de curs .....	38
IV.1.4. Utilizarea studiilor de caz în procesul de nursing (îngrijire) al pacienților .....	39
IV.1.4.1. Caracteristicile procesului de îngrijire .....	39
IV.1.4.2. Explorarea experienței educaționale utilizând studiul de caz la la studenții de la ..... asistență medicală.....	40
IV.1.5. Forme ale studiilor de caz și descrierea lor .....	41
IV.1.5.1. Impactul studiilor de caz standardizate asupra performanței studenților .....	41
IV.1.5.2. Un aspect particular al studiilor de caz standardizate .....	42
IV.1.6. Studiul de caz în boli cronice și acute.....	43
IV.1.6.1. Model - studiu de caz în boala cronică.....	44
IV.1.6.2. Model de studiu de caz în boala acută .....	46
IV.2. Rolul mnemonicelor în nursing.....	48
IV.2.1. Începuturile cuvintelor mnemonice .....	49
IV.2.2. Istoria mnemonicelor în nursing și medicină – o revizuire a literaturii de specialitate ..	49
IV.2.3. Revizuirea studiile din domeniul educației bazate pe cuvinte mnemonice.....	50
IV.2.4. Tipuri și strategii mnemonice .....	52
IV.2.4. 1. Tipuri (dispozitive, semne) mnemonice utilizate în nursing sau medicină .....	52
IV.2.4. 2. Metode mnemonice utilizate în nursing și medicină.....	53
IV.2.5. Sugestii de design și implementare a formulelor mnemonice în elaborarea planurilor de nursing (îngrijire).....	56
IV.2.5.1. Utilizarea mnemonicelor în schema de organizare a unui plan de îngrijire.....	56
IV.2.5.2. Exemple de cuvinte mnemotehnice alfabetice pentru studenții care realizează planuri de îngrijire .....	57
IV.2.6. Descrierea experienței de învățare din perspectivă didactică .....	60
IV.2.6.1. Rolul sau implicațiile învățării fără erori în experiența de învățare .....	60
IV.2.7. Asocierea dintre un program de studiu mnemonic cu unul constructivist.....	62
IV.3. Învățarea multimedia - o strategie de învățare a “Generației Y” .....	65
IV.3.1. Despre Generația Y și valențele psihopedagogice ale învățării multimedia.....	65
IV.3.2. YouTube - unul dintre cele mai importante site-uri de mass-media socială.....	66
IV.3.3. Moduri de integrare a tehnologiei în educația nursing.....	67
IV.3.3.1. Angajarea studenților în analizarea videoclipurile You Tube.....	67
IV.3.3.2. Teoria Edutainment.....	<b>Error! Bookmark not defined.</b> 69

IV.3.4. Avantaje ale utilizării multimediei.....	70
IV.3.4.1. Utilizarea de filme artistice .....	71
IV.3.5. Discuții despre percepția cadrelor didactice și ale studenților în utilizarea multimediei.....	72
IV.4. Învățarea nursingului într-un mediu practic sau clinic.....	74
IV.4.1. Mediul de învățare (MI).....	74
IV.4.2. Conținutul mediului de învățare.....	74
IV.4.3. Construcția și îmbunătățirea mediului de învățare.....	76
<b>CAPITOLUL V. Competențe vizate pentru formarea inițială a asistenților medicali .....</b>	<b>78</b>
V.1. Definiții ale competențelor după QSEN.....	78
V.2. Competențe generale pentru asistenții medicali generaliști (Cons. Nursing Hong 2012).....	78
V.3. Competențe generale pentru asistenții medicali (Creativity and connections, Nurse of the future, Massachusetts 2010).....	85
V.4. Profilul competențelor vizate pentru formarea inițială a asistenților medicali cu studii medii și la absolvenților medicali licențiați .....	91
V.5. Dobândirea noilor competențe prevăzute de Directiva 2005/36/CE.....	92
V.6. Competențe extrase din documente.....	93
V.6.1. Competențe extrase din documente interne.....	93
V.6.1.1. Supliment la diploma specializării asistență medicală generală ...	93
V.6.1.2. Competențe extrase din documente interne Legea nr. 278/2015 .....	94
V.6.2. Competențe extrase din documente externe .....	95
V.6.2.1. Alte specializări (UBB) .....	95
V.6.2.2. Abilități cerute pe formulare tipizate în străinătate pentru asistentul medical general	95
V.6.2.3. Abilități cerute pe formulare tipizate în străinătate .....	95
<b>CAPITOLUL VI. Importanța formării și dezvoltării asertivității în contextul activităților instructiv-educative ce vizează nursingul.....</b>	<b>96</b>
VI.1. Delimitări terminologice .....	96
VI.2. Relevanța pentru domeniul investigat.....	97
VI.3. Prezentarea literaturii relevante .....	98
<b>PARTEA II – PARTEA PRACTICĂ.....</b>	<b>101</b>
VII. Metodologia cercetării .....	104
VII.1. Studiul nr. 1 .....	104
VII.2. Modele de conținut al cursurilor de nursing .....	113
VII.3. Analize comparative calitative și cantitative pentru studiul 1 .....	126

VII.4. Studiul nr. 2 .....	145
VII.4.1. Studiul 2.A.....	145
VII.4.2. Studiul nr.2B .....	157
VII.4.2.1. Desfășurarea atelierelor de lucru .....	160
VII.5. Analize comparative calitative și cantitative pentru studiul 2 .....	171
VIII. REZULTATE ȘI DISCUȚII .....	192
VIII.1. Rezultatele studiului 1.A .....	192
VIII.2. Rezultatele studiului 1.B .....	193
VIII.3. Rezultatele studiului 2.A.....	201
VIII.4. Rezultatele studiului 2.B .....	204
CONCLUZII GENERALE .....	207
BIBLIOGRAFIE .....	
ANEXE .....	

## **TERMENI CHEIE**

Nursing, orientat spre sănătate, practică, interpersonal, rezolvarea de probleme, sistematic, studiul de caz standardizat, cuvinte mnemonice, acronim, învățare multimedia, tehnici multimedia, plan de îngrijire, holistic, terapeutic, centrat pe pacient, competență, asertivitate, performanță, test intermediar, test final, raționament clinic, individul ca întreg.

## **STRUCTURA ȘI REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT**

Teza de doctorat intitulată “ Program de optimizare a pregătirii academice inițiale, pentru activități de nursing. Aplicații la UMF Cluj-Napoca” este structurată pe două părți importante, respectiv „Partea teoretică” și „Partea practică”.

În capitolul I (**Clarificări conceptuale**) ne-am propus să evidențiem câteva dintre aspectele generale ale nursingului, un scurt istoric al definirii nursingului bazat pe șase caracteristici definitorii, o enumerare a definițiilor nursingului din perspectivă clasică și modernă.

Abordarea teoretică continuă în capitolul II (**Repere principale în reforma sistemului de învățământ medical românesc pentru asistenții medicali**) cu prezentarea formării inițiale a asistentului medical înainte de anul 1990 și a schimbările apărute în formarea asistentului medical după anul 1990 și pâna în prezent.

În capitolul III (**Orientări metodologice și legislative în pregătirea universitară pentru activități de nursing**). Educatorul de nursing cumulează în prezent trei roluri complementare: cadru didactic, cercetător și colaborator. Rolurile sunt asumate în baza cunoștințelor și competențelor dezvoltate potrivit unui model formativ care împletește ideologii din nursingul profesional traduse în curricula pentru educația la nivel de licență.

În capitolul IV (**Metode și tehnici de predare și învățare la disciplina nursing**) am redat aspecte teoretice cu privire la metode de predare utilizate în activitatea didactică. Cercetarea inițiată prin aplicarea metodelor studiului de caz, mnemotehnice și învățare multimedia, este fundamentată teoretic pe metode active de predare și învățare, fiind orientată pe exemplificarea și analizarea situațiilor de predare și învățare construite printr-un program educațional propriu, bazat pe utilizarea celor trei metode și tehnici. Din perspectiva analizării situațiilor de învățare în care se aplică programul educațional propriu, proiectat la disciplina nursing, acesta comportă trăsăturile specifice metodelor activ-participative de predare.

Capitolul V. (**Competențe vizate pentru formarea inițială a asistenților medicali**) sunt prezentate din perspectiva Consiliilor de Nursing. Dintre abilitățile cognitive se desprind gândirea critică, luarea de decizii, rezolvarea de probleme, planificarea, gândirea reflexivă, asertivitatea, abilități de comunicare – interviuare și consiliere, profesionalism. Tot în acest capitol sunt prezentate competențelor vizate pentru formarea inițială a asistenților medicali cu studii medii și a absolvenților medicali licențiați, preluat din COR., competențe extrase din documente interne (supliment la diploma specializării asistență medicală generală și alte documente interne) și documente externe (formulare tipizate în străinătate pentru asistentul medical). Demersul teoretic al acestui capitol este continuat de definirea contextelor favorabile formării și exersării acestor competențe.

Capitolul VI. (**Importanța formării și dezvoltării asertivității în în contextul activităților instructiv-educative ce vizează nursingul**) descrie importanța asertivității în domeniul nursingului subliniind că studenții de azi sunt nucleul asistenților medicali de mâine și este esențial a evidenția factorii care pot influența studenții pentru a se comporta într-un mod asertiv, știind că un mediu de învățare activ-participativ dezvoltă abilități și pregătește studenții pentru a deveni autonomi și asertivi.

Partea a II-a a lucrării intitulată „**Demersul experimental. Prezentarea cercetării pe tema programului educațional de concepție proprie la disciplina nursing**” debutează cu capitolul VII, studiu pilot, studiu constatativ care a avut drept scop evidențierea opiniilor studenților asupra instruirii prin cele trei metode și tehnici dar și realizarea unei radiografii a resurselor disponibile în perioada realizării prezentei cercetări pentru a identifica posibile soluții pentru creșterea rezultatelor învățării la disciplina nursing. Experimentul a fost aplicat în urma experimentului pilot, cu aceleași coordonate, subordonate ale unei cercetări pedagogice, cu unele diferențe: reconsiderarea structurii cursului care urmează să fie predat prin introducerea metodelor și tehnicilor studiului de caz, mnemonice și multimedia. Grupul este constituit din studenții anului doi. Eșantionarea s-a realizat pe bază de voluntariat, astfel în semestrul 1, grupul de control a fost compus din 24 de studenți, respectiv grupul experimental din 20 studenți. În semestrul 2 grupul de control și grupul experimental au avut același număr de subiecți. La grupul de control temele de curs au fost predate prin prelegere sau lectură, având aceeași tematică cu grupul experimental.

**Subcapitolul VII.2 prezintă un model de conținut al cursurilor de nursing compus din:** filme artistice reprezentative, filmulețe video specifice, reprezentative , acronime și imagini cu explicații, studiu de caz nestandardizat sau standardizat , articole, studii științifice din

reviste de specialitate relevante, întrebări de tip grilă cu cinci variante de răspuns și tabele de conținut al fiecărui curs.

## CONCLUZII GENERALE

În urma rezultatelor înregistrate în contextual analizei de ordin calitativ și cantitativ, putem formula o serie de concluzii:

- Sumarizând diferențele semnificative între rezultate obținute înaintea începerii programului experiențial de grup centrat pe utilizarea în activitatea didactică a metodelor studiului de caz, mnemonice și învățare multimedia și după finalizarea sa, dar și între lotul experimental și cel de control, se traduc prin următoarele schimbări majore:
  - programul educațional de concepție proprie la disciplina nursing prin aplicarea unui program de învățare, optim structurat, articulat din punct de vedere logic, medical, pedagogic și didactic determină la nivelul studentului o experiență nouă de învățare, centrată pe student, pe transformarea acestuia din obiect în subiect al educației;
  - aplicarea programului educațional conceput de cadrele didactice este o modalitate de predare-învățare-evaluare net superioară față de învățarea de tip tradițional;
  - aplicarea programului educațional reprezintă un demers, uneori dificil care, cu toate impedimentele: timp mare alocat de cadrul didactic, dificultăți datorate pregătirii în implementarea unui nou program educațional, reprezintă o cale sigură de ameliorare a rezultatelor academice ale studenților la disciplina nursing;
  - programul dezvoltat încurajează studenții să aibă o atitudine deschisă față de învățare, stimulează interesul acționând ca un facilitator în înțelegere, nu prin explicitări;
  - activitățile de memorare a părții unde este implicată metoda mnemotehnică surprind prin rapiditate și eficiență, iar multimedia inserată fiind suport în înțelegerea conținuturilor, iar studiul de caz dezvoltă puncte de reper în redarea planului de îngrijire.